



PAPA DIOPS TAXI GAVS UT PÅ SVENSKA 2006, AV DET NYSTARTADE LILLA BARNBOKSFÖRLAGET TRASTEN. DE TRYCKTE TUSEN EX SOM SÅLDE SLUT DIREKT. NU HAR EN BOK FÖR ALLA GETT UT BOKEN IGEN.

Barnböcker visar ett annat Afrika

En bilderbok om det brokiga livet i en minibuss på väg mellan Dakar och Saint Louis i Senegal har gjort stort intryck på afrikanska barn.

BÖCKER - Ingen tillfällig turist hade kunnat skildra det här, säger Christian Epanya om sin Papa Diops taxi. Har du inte levt i Afrika förstår du inte det komplexa livet eller kulturen. Barnen blir jätteglada när de känner igen sig. De gillar mina klara och kraftiga färger.

Christian Epanya är född i Kamerun, utbildad biolog, och jobbade i sju år på franska oljebolaget Elf innan han i 30-årsåldern flyttade till Lyon för att gå på konstskola. Efter examen fick han genast pris för sina bilderböcker, startade 1999 organisationen Illus Africa, och reste sedan kors och tvärs över den afrikanska kontinenten för att utbilda nya barnboksillustratörer.

I dag är han art director på bokförlaget Monde Global i sydöstra Frankrike. Och

fortsätter att berätta om sitt Afrika.

- Trenden pekar uppåt, säger han. Det kommer fler böcker, fler författare och fler illustratörer.

FÖRTJUGO ÅR sedan fanns knappt barnböcker i Afrika. Åtminstone inte skrivna och illustrerade av afrikaner. I dag är Sydafrika det främsta barnbokslandet. Men det finns spännande satsningar över hela kontinenten.

Lilla Bakame Editions i Rwanda har prisats i internationella barnbokskretsar. Som första förlag i landet ger det ut böcker för barn och unga på nationalspråket Kinyarwanda. Med små resurser drog de i gång 1995, när invånarna ännu var i chock efter folkmordet.

I fransktalande Afrika finns intressanta förlag i Benin, Senegal, Mali, Guinea och Kamerun. Utgivningen ligger stadigt på 40-60 titlar per år, trots att biståndet utifrån minskat. Nya utgivare pop-

par upp. Tryckkvaliteten är betydligt bättre än för tio år sedan.

För Afrika är detta ett oerhört framsteg, anser Viviana Quiñones vid La joie par les livres, den franska motsvarigheten till Svenska barnboksintitutet. Hon har följt utvecklingen sedan slutet av 1980-talet.

- Barnboksutgivningen är inte stor, men den är ändå ett mirakel med tanke på svårigheterna. Många har inte råd att köpa böcker, eller förstår inte att det är bra för barn att läsa. Läsning anses lite märkligt, eftersom det är något du gör i ensamhet; det passar inte in i kulturen.

Viviana Quiñones vittnar om den betydelse det har för afrikanska barn - för livslusten och självkänslan - att upptäcka böcker skrivna och illustrerade av landsmän.

- Glädjen som barnen uttrycker när de får se en bok som speglar deras egen värld är obeskrivlig.

Jay Heale, Sydafrikas främ-



SERIEROMANEN OM AYA, FÖRORTSJEJEN FRÅN ABIDJAN I ELFENBENSKUSTEN, ÄR EN BRÅT SUCCÉ I FRANKRIKE. MARGUERITE ABOUET SKREV BOKEN. HON TRÖT TNADE PÅ ATT INGEN SKILDRADE HENNES AFRIKA. ABOUETS MAN, CLÉMENT OUBRIER, HAR ILLUSTRERAT.

sta barnboksexpert, säger något liknande.

- De böcker om Afrika som skrivs av folk som inte bött här saknar enligt min enkla mening "Afrikas röst".

I Sydafrika finns internationellt kända namn som Niki Daly, Piet Grobler och Lesley Beake - alla översatta till svenska. De kan inte försörja sig som barnbokskonstnärer på hemmaplan utan söker sig i första hand till utländska förlag.

FLERA AFRIKANSKA barnboksskapare bor i Europa. Störst succé gör just nu Marguerite Abouet. Tolv år gammal lämnade hon Abidjan i Elfenbenskusten och flyttade till sin farbror i Paris. Hennes serieroman om tonårstjejen Aya som lever förortsliv med festglada kompisar i 1970-talets Abidjan har kommit ut i fem delar, klatschigt och tidstypiskt illustrerade av

Abouets franskfödde man, Clément Oubrier.

AYA FRÅN YOPOUGON blir animerad film 2011, har sålt i osannolika 350 000 ex i Frankrike, tryckts upp i 6 000 ex i frankofona Afrika, översatts till 12 språk (den kommer på svenska lagom till bokmässan i Göteborg) och förändrat livet för 38-åriga Abouet. Nu är hon förlagens kelgris, efter sökt intervjuobjekt och har startat bibliotek och läsprogram i Abidjan.

- Jag blev mer och mer irriterad över mediernas afrikabild, säger hon. Animerade filmer fokuserar på ett förljuget folkloristiskt Afrika. Tidningarna skildrar svält, krig och aids, men aldrig den afrikanska vardagen. Jag ville visa ett annat Afrika. Succén för Aya tror jag beror på att ingen gjort det på det här sättet förut.

GUNHILD ARBY

Bokmässan i Göteborg 23-26 september lyfter fram den afrikanska barnlitteraturen i flera seminarier. Ett tjugotal av Afrikas främsta barnboksskapare och experter finns på plats i Göteborg. Där bland Christian Epanya, Piet Grobler, Lesley Beake och Jay Heale. Där finns också enmansförlaget Papamoscas som ger ut Aya från Yopougon i översättning av Gunnell von Friesen, före detta biståndsarbetare i Elfenbenskusten.